

En felbestämnd dansk *Limnius*-art

(Coleoptera, Elmidae)

Anders N. Nilsson

Nilsson, A. N.: On a misidentified Danish *Limnius* species (Coleoptera, Elmidae). Ent. Meddr 61: 115-116. Copenhagen, Denmark, 1993. ISSN 0013-8851.

The single Danish specimen recorded by Victor Hansen (*Danmarks Fauna* 44: 137) as *Limnius muelleri* Er. has proved to represent *L. intermedius* Fairmaire, 1881. The specimen was collected in 1903 near Haderslev in southern Jutland, and the species must now be regarded extinct in Denmark.

Anders N. Nilsson, Inst. för ekologisk zoologi, Umeå universitet, S- 901 87 Umeå, Sverige.

Arterna i skalbaggsfamiljen Elmidae kan vara mycket svåra att skilja åt pga en likartad byggnad i kombination med en påtaglig inomartsvariation. I Danmark förekommer sex arter av elmider (Lundberg, 1986). Av dessa är *Elmis aenea* (Müller, 1806), *Oulimnius tuberculatus* (Müller, 1806), *O. troglodytes* (Gyllenhal, 1827) och *Limnius volckmari* (Panzer, 1793) relativt allmänna (Hansen, 1973; Madsen, 1967; Dall, 1988). Även *Riolus cupreus* (Müller, 1806) har tagits i stort antal i några danska sjöar (Leonhard & Mahler, 1986).

En sjätte art är från Danmark känd i endast ett exemplar, taget i Skallebækken vid Haderslev på Sydjylland 15.viii.1903 (Hansen, 1973). Denna art har länge varit känd som *Limnius muelleri* (Erichson, 1847). I samband med arbetet på en taxonomisk handbok för nordiska vatteninsekter har jag kritiskt granskat detta exemplar och funnit att det egentligen är fråga om *L. intermedius* Fairmaire, 1881. Bestämningen har kontrollerats av Dr M. Jäch, Wien, och exemplaret, en hane, finns i Zoologiska museets samlingar, Köpenhamn.

Denna art beskrevs ursprungligen från Sardinien och är vitt utbredd inom Medelhavsområdet (Olmi, 1976). Arten är även känd från Österrike och Tjeckoslovakien, men dessa populationer har tidigare förts till

L. horioni (Illies, 1953) (t ex Steffan, 1979), vilken nu synonymiserats med *L. intermedius* (Jäch, 1992). Jäch menar även att arten har en vidare utbredning i Mellaneuropa, men att den förväxlats med *L. muelleri*. Denna uppfattning stöds av det danska fyndet.

De tre ovannämnda *Limnius*-arterna bildar tillsammans med *L. opacus* Müller, 1806, en mycket besvärlig grupp. *L. intermedius* känns lättast igen på halssköldens täta punktur och avsaknad av mikroskulptur. Kroppslängden varierar från 2,2 till 2,6 mm. Hans könsorgan liknar mycket det hos *L. volckmari* men är mindre, har mindre utvecklade små upphöjningar på ventralsäcken, och har en ventrallist som är starkt avsmalnande nära spetsen (Olmi, 1976: fig. 130).

Larven till *L. intermedius* är fortfarande obeskriven. De larver som beskrevs under detta namn av Berthélemy (1967) hör egentligen till *L. muelleri* (Berthélemy, 1979).

L. intermedius får idag anses vara utdöd i Danmark, i likhet med *Esolus angustatus* (Müller, 1821) i Sverige (Engblom et al., 1990). Då sådana nordliga utposter är känsliga för klimatförändringar kan deras försvinnande mycket väl ha naturliga orsaker.

Jag tackar Ole Martin, Köpenhamn, för lån av det danska exemplaret av *L. intermedius*. Dr Manfred Jäch, Wien, tackas för jäm-

førelsemateriale av två arter samt hjälp med att verifiera bestämningar.

Litteratur

- Berthélemy, C., 1967. Description de deux larves de *Limnius* et remarques sur la systématique et la répartition du genre (Coleoptera, Elminthidae). – *Annls Limnol.* 3: 253-266.
- Berthélemy, C., 1979. Elmidæ de la région Palearctique occidentale: systématique et répartition (Coleoptera Dryopoidea). – *Annls Limnol.* 15: 1-102.
- Dall, P. C., 1988. The morphological differences and the occurrence of *Oulimnius tuberculatus* (P. W. J. Müller, 1806) and *Oulimnius troglodytes* (Gyllenhal, 1827) (Coleoptera: Elminthidae) in Lake Esrom, Denmark. – *Ent. Meddr* 56: 113-121.
- Engblom, E., P.-E. Lingdell & A. N. Nilsson,

1990. Sveriges bäckbaggar (Coleoptera, Elmididae) – artbestämning, utbredning, habitatval och värde som miljöindikatorer. – *Ent. Tidskr.* 111: 105-121.
- Hansen, V., 1973. Blødvinger, klannere m.m. – *Danmarks Fauna* 44: 1-344.
- Jäch, M., 1992. Superfamilie Dryopoidea. – *Die Käfer Mitteleuropas* 13 (Suppl. 2): 67-82.
- Leonhard, S. B. & V. Mahler, 1986. *Riolus cupreus* (Müller) – udbredelse og status i Danmark. – *Flora og Fauna* 92: 77-80.
- Lundberg, S., 1986. *Catalogus Coleopterorum Sueciæ*. Stockholm (Entomologiska föreningen & Naturhistoriska riksmuseet).
- Madsen, B. L., 1967. Økologiske undersøgelser i nogle østjydske vandløb. 3. Vandløbsbillers udbredelse og biologi. – *Flora og Fauna* 73: 21-36.
- Olm, M., 1976. Coleoptera. Dryopidae – Elminthidae. – *Fauna d'Italia* 12: 1-280.
- Steffan, A. W., 1979. Familie: Dryopidae. – *Die Käfer Mitteleuropas* 6: 265-294.

Markgræshoppen *Chorthippus biguttulus* (Linnaeus, 1758) (Orthoptera, Acrididae) fundet i gamle moler-grave på Fur

Markgræshoppen *C. biguttulus* blev den 20.7.1992 fundet på Fur (NWJ, NH09), hvor den optrådte i stort tal i flere nedlagte, lettere tilgroede molergrave på den nordlige del af øen.

Ifølge Holst (1986, *Fauna ent. scand.* 16) er arten ikke tidligere meldt fra NWJ, men med fundene på Fur er den hermed registreret fra alle danske landsdele.

C. biguttulus er udbredt over det meste af Europa. Dog findes den ikke i de nordligste eller sydligste områder, ej heller i England.

Holst (1970, *Danmarks Fauna* 79) angiver, at arten i Danmark forekommer »pletvis«, mens den i Mellemeuropa er udbredt og almindelig mange steder. Af Bellmann (1985, *Heuschrecken: beobachten, bestimmen*) regnes den for at være en af de mest talrige markgræshopper i Tyskland.

C. biguttulus findes i moler-gravene på Fur sam-

men med »den almindelige markgræshoppe«, *Chorthippus brunneus* (Thunberg, 1815). De to arter ligner hinanden meget og kan være vanskelige at bestemme på udseendet. Derimod er der stor forskel på de to arters lydudfoldelse, og *C. biguttulus*' kraftige og karakteristiske sang bevirker, at arten er let at registrere. (Se sang-diagrammer hos Holst, 1970, *Danmarks Fauna* 79). *C. biguttulus* er en tørkekrævende art, som ofte findes i stort antal på tørre, sandede sydvest-vendte skrånninger, og de varme moler-grave ser ud til at være et ideelt sted for græshoppen.

Iøvrigt er insektlivet i de nedlagte moler-grave værd at undersøge nærmere. Der burde være mulighed for at finde flere varmekrævende arter på denne specielle biotop.

Ole Fogh Nielsen
Søkildevvej 87, DK-8680 Ry, Danmark